

maatte være flete eller maatte være tilbudte eller blive tilbudte Fæsterne og de paagældende Steder. Der er jo som bekendt afhændet endel Fæstegods omkring i Landet, og naar det hele Fæstegods hos mange Besiddere ikke er afhændet, saa ligger dette i en Forhindring fra Fæsternes Side med Hensyn til at kjøbe, idet Godseieren har været villig til at sælge. At anvende Lovforslaget paa saadanne Godsfer, vilde være urigtigt og ubilligt, og det er derfor bestemt her, at, forsaavidt en Godsbesidder oplyser, at han til Lovens Træden i Kraft, den 1ste April 1873, har solgt i det Mindste en Trediedel af det Fæstegods, som han var i Besiddelse af den 1ste Januar 1848 — jeg maa her i Parenthes bemærke, at naar der i Paragraph 4 staar: „den 1ste Januar 1847“, saa er dette en Skriv- eller Trykfeil, idet det nemlig skal være „den 1ste Januar 1848“ — saa skal Lovens Anvendelse paa hans Gods udsættes i 5 Aar, altsaa til 1ste April 1878. Dersom han derefter oplyser, at han har solgt en anden Trediedel af Godset, saa vil Loven ikke være anvendelig paa dette Gods før 1ste April 1881 — altsaa har han 3 Aars længere Udsættelse — men det kunde jo tænkes, at en Godseier enten ikke har solgt $\frac{1}{3}$ nu eller dog ikke kunde sælge en anden $\frac{1}{3}$ inden 1881, medens han har tilbudt fremdeles at ville sælge til Fæsterne paa Billaar, som maa anses for antagelige, og der aabnes da en Udvej her i de følgende §§ 6 og 7, hvorefter en Sordrot kan fri sig for Anvendelsen af nærværende Lov ved at fremlægge en fuldstændig Salgsplan for de Fæstesteder, han er i Besiddelse af, for hvert enkelt Sted for sig, saaledes at enhver Fæster ser, paa hvilke Billaar og for hvilken Pris Besidderen inden en vis Tidsfrist, som ogsaa her er nævnt, er villig til at sælge Stedet til Fæsteren. Naar saadanne Salgsplaner foreligge, saa foreslaas der her, at de underkastes en Bedømmelse af den Tarationskommission, som efter nærværende Lov skal taxere Eiendommens Værdi, naar en Fæster forlanger sig Gaarden overdragen. Sammensætningen af denne Kommission skal jeg nærmere komme til, men Sagen er her, at, for at en saadan Salgsplan skal kunne findes antagelig, maa der, saaledes

som her er foreskrevet, ske en frivillig Anerkjendelse fra Fæsternes Side af, at Salgsplanen af dem findes antagelig. Der foreskrives nemlig, at Fæsterne skulle sammenkaldes, og at der skal affordres dem en Erklæring — det er ligegyldigt her, om de selv tænke paa Salg eller ikke — om, hvorvidt de finde Tilbudet antageligt. Erklære de sig for, at disse Tilbud ere rimelige og antagelige, bliver der ikke Tale om at gaa videre, saa anses Tilbudet for at være gyldigt, men i modsat Fald overgives Sagen til Afgjørelse af den omtalte Tarationskommission. Det vil imidlertid i dette Tilfælde ikke være tilstrækkeligt at blive staaende ved en Flertalsbeslutning fra Tarationskommissionen; naar Regjeringen har valgt Formanden og Sordrotten 2 Medlemmer og Fæsterne to, saa vil det let ses, at Regjeringens Formand og de to af Godseierne Valgte meget let kunne komme til at erklære en saadan Salgsplan for antagelig, medens man fra den anden Side paa ingen Maade vil finde, at den er det. Derfor har jeg troet, at det var nødvendigt, at sætte, at en saadan Erklæring i dette Tilfælde maatte være enstemmig for at have Gyldighed: altsaa, naar denne Tarationskommission afgiver en Erklæring om, at disse Salgsplaner maa anses for antagelige, saa vil den paagældende Godseier være fritagen for at faae nærværende Lov anvendt paa sit Gods. Man kan — tror jeg — ikke sige Noget mod denne Fordring om Enstemmighed; thi det er jo vitterligt, at der flere Steder omkring paa vore Godser allerede findes saadanne Salgsplaner, som vedkommende Fæstere finde antagelige, som ere almindeligt ansete for at være billige, og som altsaa i slige Tilfælde vilde selv af Fæsteren eller hans Fuldmægtig i Kommissionen blive anerkjendt for antagelige. Naar der derimod enten ikke er solgt saameget Fæstegods eller forelagt Salgsplaner for det, at Loven maatte komme til Anvendelse paa et saadant Gods, findes i § 9 Hovedbestemmelsen fastsat for, hvorledes Tarationskommissionen da skal komme til det endelige Resultat. Den skulde da efter Lovforslaget komme dertil ved at taxere en saadan Fæstegaard til, hvad den som fri Eiendom vilde være værd i Handel og